

Sămănătorul

Revistă Literară Săptăminală

Sunt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU
PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOJI
PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

- ZAMFIR C. ARBURE. — Studenții și poporul (V).
ADRIANA GH. BUZOIANU. — In memoriam (poezie).
C. SANDU-ALDEA. — La goană (schiță).
ST. O. IOSIF. — O viață (poezie).
G. M. MURGOJI. — O călătorie în stepea rusească. (6. Impădu-
rirea, movilele și babele stepei).
Sc. și GH. M. M. — Cronică: Cărți și reviste.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI.

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani
In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară 10 lei
In străinătate . 12 ,

„MINERVA“

Institut de arte grafice și editură, Bd. Academiei, 3
Strada Edgar-Quinet, 4, București.

A apărut :

Vremuri de Bejenie

DE

M. SADOVEANU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Povestiri alese

de GUY de MAUPASSANT

Traduceri de

M. SADOVEANU

Prețul fiecărui volum : LEI 2.—

De vânzare la toate librăriile din țară.

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 10 lei
În străinătate. 12 »

STUDENȚII ȘI POPORUL

V.

Ce rezultate a dat pînă acum mișcarea studenților englezi *în popor*? Ce a dat această mișcare, care după spusele chiar ale inițiatorilor și conducătorilor ei, este d'abia la începutul său, adică în perioada de încercare (*experimental stage*). Rezultatele sînt foarte mari și diverse; aceste rezultate se oglindesc perfect în materialul bogat, tipărit în cartea intitulată: «*The Universities and The Social Problem*».

Răsfoind această carte, oricine va găsi în ea niște rezultate de un interes culminant; filantropul, psihologul, sociologul și omul politic pot adnota în această carte material prețios referitor la sfera lor de activitate.

Cartea mai sus citată arată că nimic nu ajută așa de mult a-ți *cunoaște poporul*, precum contactul direct, însă plin de tact și pornire cinstită. Aceasta tocmai aș dovedit-o coloniștii studenți în activitatea lor. Impresiunile ce aș acumulat ei în contactul lor cu poporul muncitor formează un material foarte prețios pentru un psiholog și sociolog. Firește că un om de stat după calapod ordinar rămîne înaintea acestui material ca vițelul la poarta nouă; pentru această specie de oameni materialul în cestiune este și rămîne o carte scrisă în limba sanscrită. În materialul adunat în această carte nu se găsește nici urma unei idealizări preconcepute, a unui pathos sentimental, cum găsim cite-odată în literatura poporanistă falsă; materialul adunat de studenții coloniști arată că tineretul universitar a priceput perfect de bine cum că *poporul* nu pierde nimic dintr'o descriere a sa cît de realistă, străină de vr'o tendință, precum îl vedem zugrăvit la noi de un Sadoveanu sau Sandu de pildă; simpatia pentru popor numai ciștigă, mulțumită caracteristicii conform cu adevărul curat.

Iată, de pildă, descrierea muncitorimii din Londra făcută în cartea

universității din Oxford, de către Miss Corbet, directoarea coloniei studenților *Mayfiel-House*:

«Poporul muncitor, în mijlocul căruia lucrăm, aparține unei clase cu rînduială și nu drojdiiilor sociale (*not criminal*). Oamenii aceștia sînt său timplari, său cizmarî, muncitori cu mina, cari confecționează cutii pentru chibrituri, bomboniere, măturiți, perii etc. În mijlocul lor domnește în general o mizerie mare, din cauza mai cu seamă a lipsei de muncă; de pretutindenî se aude plîngerea că e puțin de lucru. În general vorbind această clasă nu vrea să recurgă la asistența publică (*are not pauperized*), pentru că se respectă. Oamenii acestei clase sînt foarte răbdători, și adese ne înduioșează prin atitudinea lor amicală către persoana noastră.»

«Neîncrederea, bănuiala, înșelăciunea (*humbug*) conștientă său nu, scrie altă studentă, firește că se ivește adese ori, dar mai des încrederea și gratitudinea sînt trăsăturile caracteristice a actelor oamenilor din popor (*the ways of the people*).»

Din altă parte, materialul adunat de studenții englezi arată fondul practic al cestiunii, foarte important pentru omul politic și pentru economist. Se dovedește cum că ajutorul dat de coloniștii-studenți nu e necesar atît pentru lucrătorii organizați în societăți (*trade union*), cît mai cu seamă pentru lucrători ne-organizați, adică pentru acei fără meserie (*unskillet*) al căror număr în Anglia este $\frac{5}{6}$ din totalul lumii muncitoare, și salariul căroro abia îi scapă de foamete (*starvation point*). Despre această pătură nenorocită, găsim următoarea lugubră caracteristică, care mult se aseamănă cu acea a nenorocitului nostru țaran din România neatîrnată (țaranul din Transilvania și Basarabia nu se află în această categorie):

«Caracterul general al acestor oameni este deplina *apatie*; ori-ce le spuî, ori-ce le arăți, la toate primești acelaș răspuns apatic: «o fi!» Acești oameni trăiesc de pe o zi pe alta neavînd absolut nici-o speranță în mai bine; debili, precum sînt, ei se îmbată cu o singură picătură de wischi, căutînd cu aceasta să 'și mai uite necazurile; promisiunile filantropilor și politicianilor le întîmpină cu o neîncredere tacită și bine ascunsă. Ei parcă simt inconștient nedreptatea socială, ce li se face, și au o ură, aproape ereditară, către pătura socială avută, convinși că oamenii aceștia le-ar fi luat partea lor din bunurile vieței. Ei n'au nici un plan, n'au absolut conducători, pentru a ieși din mizerie, ei nu sînt revoluționari prin temperament și de aceia nici că se gîndesc a ieși din starea lor socială prin măsuri violente și ilegale. Este absolut fals, că cartierele locuite de acești oameni sînt cuiburi de anarhiști și răzvrătitori. Acest popor totuși poate să se scoale

odată și să facă o mișcare revoluționară din cele mai nehibzuite (*outbreak*) și apoi iarăși să recadă în apatie.»

O părere adevărată despre popor este, firește, condițiunea esențială pentru ca activitatea în sinul său să devie rodnică, dar coloniștii-studenți din contactul lor cu mulțimea muncitoare mai deduc următorul lucru : «Contactul cu poporul pentru noi înșine a devenit o școală de moralizare». Aceasta dovedește că instinctul n'a înșelat pe marele Michelet, când dînsul a scris : «voi aveți nevoie de contactul cu poporul mai mult poate, de cît îl are dînsul».

Iată ce zice în această privință Miss Corbet : «Stăruind a veni în ajutor poporului, dorind a 'l ridica spre aspirațiunile înalte, void a 'l face să aibă noțiuni precise despre bine și rău, noi pionerii (*workers*) adese simțim, cît de mult învățăm singuri, privind resemnarea, răbdarea și grațitudinea poporului ; luînd în vedere educațiunea sa și condițiunile de trai, noi putem numai să ne mirăm, că acest popor mizerabil a mai păstrat atîta omenie, și cu rușine ne convingem cît de puțin ne-am folosit de morala creștină».

Mulțumită acestor împrejurări, studenții și studentele engleze duc din contactul lor cu mulțimea muncitoare o mare satisfacție sufletească. Chemînd în ajutor pe toți cei cari au timp seara, de-a veni la vr'o conferință, de a face un referat în cluburile muncitorilor, studentele-coloniste zic : «Asigurăm pe toți, că vor fi bine răsplătiți pentru munca lor, căci o seară petrecută în mijlocul lucrătorilor e mult mai plăcută sufletește de cît o sindrofie (*a crush*) într'un salon aristocratic.»

ZAMFIR C. ARBURE.

ÎN MEMORIAM

*Cărarea duse'n inima pădurii,
În ziua aceia, dorul nostru viu,
Și dragul de singurătate și tăcere.
Ți-aduci aminte? Era vară dulce,
Și aierul, ca puful de ușor,
Purta pe aripi nevăzute tot prinosul
Cicorilor amare; iar nectarul
Suav al rozelor pe buzele deschise
Ne flutura balsamul. Mai departe
Am depășit ogorul peste care
Purta șăgalnic vîntul unde leneși...*

Iar supt înfiorarea din pădure
 Am mers tăcuți, cu pasul molcomit,
 Într'aripat de tainice dorințe
 Ascunse'n murmurul de foi uscate;
 Adîncă ei viață edera
 Purta'n tăcere, șerpuind în cale
 Podoaba frunzelor încremenite.
 Arare, ici și colo, flori tăcute
 Dacă 'nnălțai tulpina ca vedenii
 Suptiri și străvezii; steluțe albe
 Atît de palide, așa de sunse'n umbră
 Păreau că-și mistuie încetișor lumina...
 Și trupul greu și vajnic innălțai copacii
 Supt cerul limpede, întinse ramuri
 Împreunînd ca pentru jurămînt.
 De mult cărarea'n urmă ne pierdusem
 Și drum se deslușea tot înnainte.
 Cu noi de mîna 'ncet pășia viața
 Adîncă și tăcută către moarte;
 În urmă-ne pierdea ușor trecutul
 Cu draga lui povară de dorinți,
 Cu dulcea lui povară de dureri,
 Și fermecate-aducerile-aminte
 Gîngăș se ridicau în calea vieții
 Și năzuind să-î stînjenească drumul.
 Din umbrele pădurii ca din vrajă
 Se desfăcea cărarea tainuită
 Și-un colț de cer ne surîdea departe.
 În luminiș, tăcutul cuib de raze,
 Pe trunchiuri retezate de secure
 Plutea senina maiestate-a morții,
 Și tresărînd vuia adînc pădurea
 De ciripiri sălbatece și triste.
 Aci ne-am fost oprit, în pacea blîndă
 A cestui asfințit suav de vară,
 Cînd ziua pierde 'ncetișor podoaba
 Luminei: numai florile pe cîmpuri
 Vorbesc în dulce și nedeslușită limbă.
 Și pace era'n jur; doar gîndul lenes
 Și aromit de balsamul cîmpiei
 Plutea 'mprejur, ușor și legănat.

*El, nevăzut țesut care ne leagă
 Ades ușor și nesimțit ca umbra,
 Orî greî și-adînc, doborîtor ca jugul,
 Ce frînge'n apăsarea lui grumazul ;
 Ușor și viu ca sufletul naturii
 Cerca să prînd'o șoaptă n'nteasă,
 Un cîntec dureros și larg pe care'n zboruri
 Îl aduna setos de viață și de moarte
 Ca un potir în care cad'e'n picuri
 Nectarul dintr'un neștiut izvor...*

*Supt umbrele ce s'adună tăcute
 Încremeniți am stat în pacea serei
 Ca doi copaci crescuți adînc din humă.*

ADRIANA GHEORGHIU-BUZOIANU.

LA GOANA

Sania noastră intră cu un vesel sunet de clopoței în curtea moșiei Baldoveneasca. Boerul Gavrilaş ne eși înainte în pridvorul caselor. Eram cei dintii. Dar după un sfert de ceas o altă sanie sosi cu doctorul plășii și cu comandantul jandarmilor rurali. Și, în mai puțin de jumătate de ceas, după aceea, sosiră toți vînătorii: vre-o cincisprezece la număr. După ce ne mai dezghețarăm, care cu cite-un ceaiu cu rom, care cu cite-o țuică fiartă, pornirăm la pădure, în patru sănii mari trase de boi. Soarele începuse a luci și zăpada sticlea de-ți lua vederile. Vînătorii erau veseli: glumiau și spuneau minciuni. Și liniștea nemărginitei mării albe de zăpadă se cutremura din timp în timp de hohote de ris răsunător.

Cînd am ajuns la pădure, gonașii ne așteptau. Erau acolo oameni de toate vristele, pină și copii de școală. Boerul Gavrilaş îi întrebă foarte serios:

— Ați legat bine lupii, mă?

— Legat, boerule! — răspunseră ciți-va dintre gonași. Se făcu apoi repede planul de goană: gonașii trebuiau să înceapă a hăi de la poala pădurei și să urce domol spre miază noapte, bătînd pădurea din două părți, unite între ele într'un unghiū. Noi, vînătorii, trebuia să urcăm la miază-noapte și ajunși la marginea pădurii să ne aținem cu fața la miază-zi și la răsărit, pe două linii perpendiculare.

După ce am luat toți cunoștință de acest plan, am purces spre locurile noastre. După mai bine de-un ceas de umblet, am început a ne rupe câte-unul, câte-unul și a ne așeza fie-care unde credeam mai nemerit.

Eū rămăseī lingă un stejar bătrîn, între comandantul de jandarmi și un proprietar, depărtat și de unul și de altul ca de o sută de pași.

Pindeam...

Pădurea era cufundată într'o adincă liniște. Lumina soarelui cădea aurie printre copacii desfrunziți pe ale căror crăci se zăreau ici-colo bulgărași de zăpadă ce semănaū din depărtare cu niște fantastice flori de clocotici. O frunză galbenă de cer, pe care se risipea o trimbă de lumină, părea un fluture de aur, adormit acolo și prins de iarnă. Iar crengile și crenguțele copacilor tăiaū în văzduh linii negre, drepte, strîmbe, frînte, care se îndeseaū în depărtare, se împletiaū în bolți ce uimiaū ochii.

Era liniște...

O liniște, de părea că încetase orî-ce viață pe pămînt. Auziam cum imi vijiia singele 'n urechi.

Ridicasem cocoășele puștii și stam rezemat de ștejar.

Încet-încet uitaī că sint la pîndă. Mi se părea că liniștea ce mă învăluia, a fost de la începutul lumii așa, dar eū n'am putut'o simți. Par'că mă deșteptasem dintr'un lung vis urit și abia atunci începeam a trăi cu adevărat...

Un sunet de corn răscoli adîncurile pădurei: se începuse goana.

Atunci avui un simțămînt foarte ciudat. Mi se părea că fiara, o fiară oare-care cu blană și cu dinți, va zbucni în curînd din pădure și se va rezezi înspre mine. Mă va privi o clipă-două și se va năpusti la goană, lovindu-mă, z mucindu-mă într'o atingere bruscă, lăsîndu-mi în oase un fior de ghiăță...

O pușcă bubui la dreapta mea. Apoi alta, apoi alte două. Pădurea răsbusui pînă în depărtare. Apoi se făcu liniște.

Mă uitaī la vecinul meu din dreapta: el fuma foarte liniștit, ținîndu-și pușca la subțioară. Mă uitaī și la cel din stînga: acesta incremenise ca un stîlp de piatră, cu pușca de-a curmezișul trupului, cu ochii țintă în pădure.

Cinci puști bubuiră repede una după alta și mult mai aproape de mine ca cele dintîi. Apoi, după ce se făcu liniște, un glas de om imi izbi auzul. Un glas slab, îndepărtat, nedeslușit. Nu știaī dacă acel glas chiamă, plînge sau chiue. Întorc pe rînd capu'n spre vecinii mei spre a vedea de-mi fac vre-un semn precum că aū auzit și ei acest glas. Nimic! Mai aștept și iar aud acel glas: de astă-dată

puțin mai bine. Dar nu știam încă de unde vine: întâia oară mi se păruse că vine din fața mea: a doua oară că răsbate de supt pământ, de unde-va de foarte departe.

Și iar mai așteptaî... Acum auzii mai multe glasuri de-odată. Erau gonașii. Depărtarea le slăbia glasurile, dar puteai înțelege bine hăitul or. Și din minută în minută chiotele lor se auziau mai deslușit. Pădurea le purta prin adâncurile ei, le înălța pe valuri de aer, le trimeea pînă la noi, repetate, înmulțite, necurmte. O lume întregă părea deșteptată de-odată dintr'un somn vrăjit, o lume care sărbătorea prin chiotele ei această înviere în strălucirea albă a acelei Dumineci de iarnă.

Puștile trozneau din ce în ce mai dese, din ce în ce mai aproape de mine. Un iepure rasări de-odată din tainele pădurii și venea drept în fața mea. Îl ochii, dar cînd să apăs pe trăgaciū, iepurele sări de trei palme 'n sus, apoi căzu mort la pământ. Îl împușcase vecinul meu din dreapta. Mă uit la el și îi clătin din cap în semn de mustrare... Un trăznet mă face să mă uit înainte... Patru puști bubuiră la dreapta mea, la scurte intervale... Un lup gonია priu pădure, cu capul sus, cu coada birzoiū. Mi s'a părut mare cît un minzat. Trăseî în el. Lupul stătu o clipă în loc, apoi porni mai departe. Alți doi lupi trecură. Cite-va puști bubuiră aproape în acelaș timp... Gonașii se apropiaū, se apropiaū și chiotele lor cutremuraū văzduhul. Puștile bubuiaū din ce în ce mai repede și apoi încetară de-odată: gonașii se apropiaseră de noi și nu mai puteam trage. Am eșit cu toții la marginea pădurii, unde am aflat că au căzut cincî lupi și doi-sprezece iepuri.

Cînd să pornim spre casă, un gonaș ne aduse următoarea veste: un lup, rănit de unul din vînători, se întoarse înapoi, trecu printre gonași și coborî la vale. Ajuns la poala pădurei, începu a lua vaea în curmeziș, voind să ajungă la dealul din față. Se dete alarma și un vînător (nu tocmai din cei fruntași) se aruncă pe un cal ce ne adusese merindele în vale, la casa unui pădurar, și se luă pe urmele lupului. În acelaș timp din partea opusă venia un călător într'o sanie. Călătorul avea cu el un ciine strajnic care se năpusti asupra lupului și-l incolți, îl rupse. Atunci vînătorul descălecă și trase în lup. Călătorul ținea morțiș că «Zmeu!» luî ucisese lupul.

Gonașul nu ne putu spune cum s'a sfîrșit această afacere, de oarece el alergase să ne dea de știrē. Un vînător scoase la iveală partea comică a acestei întîmplări: vînătorul cu pricina a împușcat un lup... mort. Așa a făcut și bucătarul țigan din poveste, care găsind

balaurul ucis de Făt-frumos, se tăvăli în sîngele dihaniei spre a face pe împărat să creadă că el a prăpădit-o.

Un hohot de ris general răspunse spuselor acestora și cu toții pornirăm la vale. Mergeam înșiruiți unul în urma altuia, pe de marginea pădurii și picioarele ne intrau pînă la gleznă, ba une-orî și pînă la genuchi în zăpada moale și rece. Soarele se lăsase spre asfințit... Cite-va suluri de fum cenușiu însemnau un sat pe-o coastă de deal...

O mină se lăsă ușoară pe umărul meu sting și o voce îmi spuse:

— Stai mai încet!

Mă întorsei: era d. Ionel Cristescu, fala advocaților din capitala județului, pe vremuri,

— Ai mai fost la vînătoare? — mă întrebă el după ce rămaserăm în urma tovarășilor.

— Da! Dar d-ta?

— Și eu. Am fost și la lupi și la urși și la dropii și la iepuri și la lișițe și la prepelețe și la sitari... Am fost!... Vînător bun nu sînt, dar îmi place să stau la pîndă, să aștept în fie-care clipă fiara, s'o ochesc și să trag... de cele mai multe orî pe de lături. Dar numai odată, o singură dată în viața mea am simțit acea frică grozavă care-ți îngheață cuvîntul pe buze, care-ți tae răsufierea, care-ți ridică părul măciucă în cap, care-ți răscolește măruntaele, care te face să simți că înnebunești, că mori clipită cu clipită.

E mult de-atunci, dar amintirea acelor ceasuri de groază stă încă vie în sufletul meu.

Eram oaspetele unui Rus bogat căruia îi cîștigasem un proces de vre-o două milioane de pe urma unei tovarășii de Evrei care voia să-l înșele, profitînd de faptul că Rusul nu putea veni atît de des la afacerile lui din România. Acest Rus era un mare vînător și un mare crescător de cai.

Între alții avea doi «troteuri» cari zburau atît de repede în cît mi se părea că 'mî pleznesc ochii în cap. Rusul dracului se uita la mine numai cu coada ochiului și rîdea pe supt musteață. Iar cînd lacrămile îmi curgeau șiroaie pe obraji, el se întorcea spre mine și cu un aer de șireată mirare, mă întreba:

— *Vous pleurez, batiuška?*

Cînd mai rămăseseră numai trei zile pînă la plecarea mea. Rusul mă pofți la o vînătoare de lupi. În ziua sorocită, cînd sta soarele să sfințească, am plecat de la conacul moșiei, într'o sanie lungă, trasă de doi cai ca doi smei. Trei-spre-zece înși eram în sanie: în față eu și cu proprietarul, pe cele-două părți zece vînători aleși pe sprinceană, iar în codirlă un moșneag ce ținea un purcel în brațe.

Cînd se însera, ajunserăm în marginea unei păduri vestită prin haitele de lupi ce mișunau în ea.

Rusul se întoarse spre mine și mă întrebă :

— Ți-e frică ?

Eu mă siliu să zimbesc și răspunsei :

— De ce să 'mi fie frică ?

— Pentru că — urmă proprietarul — nu e glumă să fii noaptea în pădurea asta. Nici un drumeț nu îndrăznește să treacă noaptea prin ea. Chiar ziua săniile cu călători sînt escortate de soldați din pichet în pichet.

Mărturisesc că simțeam cum mi se strînge tot singele la inimă. Și prin minte îmi trecură deodată, repede, una după alta, următoarele două icoane : odaia caldă de la conac, plină de-o lumină blindă și de murmurul samovarului și un om sfișiat de lupi, expirînd pe zăpada moale, departe de ai lui.

Intrărăm în pădure. Fulguia de ninsoare. Zăpada cădea încet-încet, moale, și ne atîngea din cînd în cînd pe obraji ca o dezmiardare tainică și rece, venită din alte lumii. Copacii pădurei păreau uriași. Coroanele lor se împleteau de-asupra noastră în bolți întunecate, printre care nu se zărea nici o sclipire de stea.

Sania luneca repede.

Și de-odată aud un urlat de lup chiar în urma ei. Tresării și mă lipii de Rus, fără să vreau. El îmi spuse că moșul din codirla săniei urlase spre a amăgi pe lupi înspre noi. Și mai în acelaș timp purcelul începu a guița ca supt cuțit.

Un urlat de lup flămînd făcu să urle pădurea. Vinătorii începură a șopti, oțelele țacăniră. Proprietarul întrebă ceva pe moșneag, acesta-i aruncă o singură silabă drept răspuns și sania fu întoarsă înapoi și oprită repede. Două luminii ciudate răsăriră la stînga mea. Păreau două țigări ce ardeau în noapte. Nu-mi puteam lua ochii de la ele. Rusul mă izbi cu cotul și îmi șopti :

— Uită-te la dreapta !

Căciula, îndesată pînă pe ochi, n'o mai simții de loc. Erau cel puțin o sută de lupi.

Vinătorii începură iar a șopti. Întreb pe proprietar ce vorbesc ei. El dădu din umeri, sumuță la cai și sania fulgeră la vale. Luminile din pădure începură a tremura, a se apropia. Lupii alergau după noi. Moșul zvîrli purcelul care fu sfișiat într'o clipă. În acest timp pădurea se cutremura de urlete grozave. Copacii piereau înapoi ca însufleții, pornii la goană amarnică.

Și deodată sania se opri cu o zmucitură bruscă. Zece puști trozniră și bubuiturile lor ridicară talazuri de zgomote în pădure. Caii sforăiau, se zbăteau în hamuri, zvirliau, săriau în laturi, se ridicau în două picioare.

— Uită-te repede înapoi și ține-te bine de mine să nu cazî!

Doar o clipă întorsei capul, căci în clipa următoare caii zvicniră în goană de năluci și eu fui cit pe aci că cad pe spate. Dar în clipa aceea am văzut cum haiticul de lupi s'a năpăstuit asupra lupilor căzuți sfișiindu-i. Erau mîriituri și urlete ce-mi vor rămîne în minte cit voi trăi.

Caii fugiau cit puteau. Copitele lor ne trimiteau din timp în timp bulgărași de zăpadă în obraji.

— Am scăpat! zisei eu către Rus.

— Încă nu! îmi răspunse el și atinse caii. Ia te uită înapoi.

Mă uitaî, dar îmi întorsei capul repede și închisei ochii. Lupii ne goniau. Veniau în salturi uriașe, jucîndu-și luminile lor sălbatice. Vroii să zic ceva proprietarului, dar nu izbutii: mi se încleștaseră fălcile.

Sania iar se opri. Pușcile bubuiră ca la comandă. Alți lupi căzură și haiticul iar se opri să-și sfișie.

Pornirăm iar.

Eșisem acum din pădure și goniam spre sat. La marginea lui lupii ne ajunseră din urmă. Sania se opri, puștile repeziră moartea în rindurile lupilor, proprietarul dădu drumul cailor și buciună dintr'un corn spre a vesti pe străjerii lui să ție porțile deschise gata...

Intrarăm ca furtuna în curte. Un străjer închise repede porțile, dar cinci lupi intraseră odată cu noi. Un argat tăie șleaurile cailor, un altul le zmulse opritorile și caii fugiră în grajd cu hamurile pe ei.

Noi ne urcarăm repede în balcon. Lupii se năpustiră după cai. Dobitoacele ce mai erau în grajd sforăiră, se zbătură, nechezară și începură a dudu prin grajd. Mă uitaî la Rus: se încruntase la față și nu zicea nimic.

Stăturăm așa mai bine de un ceas. Nu știam ce e de făcut. În cele din urmă Rusul puse mîna pe-o pușcă și fugi spre grajd. Vinătorii se luară după el. Eu mă amestecai printre vinători, luat de vîrtejul lor. Ne urcarăm în podul grajdului și ne uitaram în jos pe gura podului. Un argat zăcea sfișiat, ținînd încă furcarul de fer în mîna dreaptă, ruptă din umăr.

Caii rupseseră căpestrele și se strînseseră într'un colț. Iar lupii se repeziau cite unul în spre ei, dar cînd să se arunce să-și sfișie, un cal îl pocnia cu copita în cap de-l rostogolia amețit la trei pași.

Mult ținu lupta aceasta. La urmă un vînător se coborî și încuié ușa grajdului pe din afară. Lupii, înspăimîntați, amețiți de loviturile primite în cap, se ghemuieră în colțul opus al grajdului și nu mai îndrăzniau să se arunce spre cai. Și atunci Rusul se lungi în pod, scoase țeava pe gura podului și începu a trage cu pușca lui cu repetiție. Al dracului pușcaș! Zicea: unul! și cădea un lup. Doi! și alt lup cădea. Trei! și cădea și cel-de-al treilea. Și așa i-a împușcat pe toți. La urmă ne coborîrăm din podul grajdului și argații strînseră la un loc rămășițele argatului sfișiat care fu îngropat a doua zi cu cheltuiala Rusului.

Acesta numără femeii nenorocitului argat, în fața tuturor slugilor lui, pensia ei pe un an întreg și îngriji să-i se depue la bancă un însemnat ajutor bănesc.»

Domnul Cristescu se opri și se uită la mine. Apoi adaose, surizînd :
— Lupi de aceia nu se pot prinde de-a călăie!

Luna se arată într'un vîrf de deal și pămîntul fu în curînd învăluit în lumina ei de pulbere de argint, iar noi ne duceam tăcuți, osteniți, flămînzi spre căsuța pădurarului de unde se auziau în răstimpuri hohote de ris și crîmpeie de vorbă.

C. SANDU-ALDEA.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O V I A Ț Ă

*Tîrziu se face ziuă, curînd se face sară
În odăița scundă din strada solitară.
Hîrtoage prin unghere și patul la părete,
Iar lîngă pat, pe masă, hîrtii împrăștiete
Și 'n negura eternă o lampă mititică
Abia îngîn'o rază de-ai crede că i-e frică.
Ci totuși nopti de-a rîndul ea arde cu credință
Și zarea ei hrănește o dulce suferință
În ceasurile triste de grea singurătate,
Cînd numai vîntul plînge pe uliți depărtate...*

*Atunci ea luminează pe-un tînăr stînd la masă,
Cun scrie și cetește saii cîte-odată 'și lasă
Încet pe mîna capul... Și cine știe unde,
În care lumii și vremuri gîndirea lui pătrunde,
Cînd cată 'n zarea lămpii ce-alătura veghiază
Și-i încunună fruntea cu firava ei rază.*

*Dar cîteodată lampă, sătulă de veghere,
Își pîlpăie 'n festilă lumina care piere*

*Și umbre cresc și joacă pe ziduri și podole...
Tresare visătorul atunci privind la ele,
Oftînd închide cartea sa și lasă manuscrisul
Ca 'n așternut să'și toarcă pe întuneric visul...*

*A doua zi se scoală, se'mbracă și se duce,
Dar parcă nu prea știe cam încotro s'apuce
Și 'nfrigurat se 'ntoarce în fiecare sară
În odăița scundă din strada solitară.*

*... Voî mă 'ntrebați acuma, firește: cine-î oare
Acest copil sălbatec, cu fruntea visătoare,
Adus de mine 'n versuri cu art'așa subtilă,
Că, zugrăvind-u-l, însumi i-am suspinat de milă?...*

*O, l-am ghicit! va spune naiva domnișoară,
Oftînd și ea la rîndu-î, căci nu-î înțîia oară
Cînd îi răsare 'n minte duioasa cunoștință
Cu părăsita casă și viața 'n suferință,
Această arătare din vechile poeme
Ce nu cunoaște țară și nu cunoaște vreme,
Acest erou romantic visat și zi și noapte
De tinerele fete cu mințile necoaște...*

*Îl știu și eu! — va zice băcanul cel simpatic:
E vre-un «împușcă 'n lună», vre-un june ușuratic
Ce scrie cărți cu versuri și-ar vrea să'mi ceară mie
(Am mușteriu pe-un membru de la Academie),
Să stăruî ca să-î dee un premiu, la 'mpăcare...
Dar cîți nu fac oferte și care mai de care!*

*Nu, scumpă domnișoară, nu domnule, — băiatul
De care este vorba nu face pe turbatul —
Și chiar de umple-adesea caete 'ntregi cu rime,
Vă jur că până astăzi nu le-a cetit la nime.*

*E drept că trece strada cu pașii cam nesiguri,
Și ochii câteodată îi ard ca prinși de friguri,
Și e cam tras la față și pare cam anemic
Și nici nu cred să aibă vre-un titlu academic
(Căci titlurile astăzi la toți le-astupă gura)—
E drept că se ocupă chiar cu literatura,
Dar... n'are mîndre blete și nu-î croit de modă,
Și dacă 'n haină poartă vre-un cîntec sa și vre-o odă,
Nu 's închinat totuși puternicilor zilii*

Cum a făcut deunăzi poetul Mercantili,
Nici nu discută artă în colb de cafenele
Și are-o sfântă frică de proști și versuri rele...

El este — cum aș zice — un tânăr oarecare,
Om foarte cum se cade, cu multă aplecare
La 'nvățatură... poate că ajungea departe —
Dar pân'acum, sârmanul, n'avu, pe semne, parte.

Crescut la umbra unei biserici vechi, la țară,
Ași înțeles că nu e măcar nepot de vară
Al vre-unui stîlp al țării și, prin urmare, nu e
Împins din spete scara măririlor s'o sue...
Părinții lui muriră departe, în bordeiul
D'asupra cărui singur mai stă de strață teiul
Ce i-a umbrît strămoșii în zile mai senine...
La umbra-i primitoare era așa de bine!
Dar din copilărie rămas orfan băiatul
A fost silit pe urmă să și părăsească satul
Și la oraș el însuși pe sine să se crească,
Cum cresc mai toți orfanii în țara românească...
Azi dă'n familii lecții și scrie la gazetă,
Ducîndu'și viața în studii și liniște discretă.

Maș greu e însă iarna: doar la 'nceput de lună
O musică de flacări în sobă-i dacă sună
Și-aruncă în odaie un zîmbet cald ce 'mbracă
Într'o lumină dulce sînța lui săracă,
Încît chiar și surtucu-i, ieșit de ploii și soare,
Își ia atunci un aier voios, de sărbătoare...
Încolo — totdeauna atotstăpîn e gerul,
Zadarnic soba veche mai străjuie ungherul
Și-adesea îi înghiață cerneala 'n călimară...
Dar viața asta totuși nu i-ar părea amară,
De n'ar cunoaște lumea cum este prea de-aproape
Și 'n ea n'ar fi nici oameni mișei, nici versuri schioape...

Deci, cum venea spre casă, într'un amurg de toamnă,
Il ia un frig din spate... El, neștiind ce 'nseamnă,
Nu vrea să bage 'n samă că nu's chiar semne bune...
Dar nopțile de veghe încep să se răzbune:
O boală nemiloasă încet, pe-ascuns îl sapă
Și iată-l slab și palid, pășind tăcut spre groapă...

E obiceiul acuma să faci s'apar'o zîna,

*Ce vine 'nduișată... iar diafana-î mîină
Să-î netezească fruntea, și'n cea din urmă oară
La viața să-l recheme pe cel ursit să moară...*

*Ci zîna nu s'arată în odăița tristă...
Dz unde să s'arate, mă rog, cînd nu există
Nici chiar supt forma brută de «casă editoare»?...
Așa, el, multă vreme bolește din picioare,
Pân'ce' ntr'o dimineață vecinii îl afluă
Mort în chilia scundă din strada solitară...*

*O, nu acuz pe nimeni de-această nedreptate!
Nu osîndesc pe nimeni. Știi că 'n societate
Că și 'n întreaga fire e o economie
De forțe ce se leagă —, că unul dintr'o mie
Cînd nu-și găsește locul —, de aur fie-î versul, —
De dragul lui o lume tot n'o să-și schimbe mersul...
Nu osîndesc pe nimeni, pe nimeni, — o repet.
Ce-am vrut să spun atuncea în versurile-aceste?...
V'am spus adevărata și jalnica poveste
Cum se închee-adesea o viață de poet!*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

St. O. IOSIF,

O CĂLĂTORIE PRIN STEPA RUSEASCA

6. ÎMPĂDURIREA, MOVILELE ȘI BABELE STEPEI.

În ziua aceea ne-a plouat de trei ori, ploii repezi de vară și de stepă.

De dimineață mari nori rotați (cumuli) se înălțau la orizont unii peste alții ca niște colosale fuioare de bumbac; pe măsură ce se învâlmășeau, în aceeași măsură îngrămădirea se întuneca la mijloc; un vînt nesimțit încă îi purtau încoace și încolo pe albastrul cerului. Acum mai tot cerul era acoperit de nori mari și posomorîți; numai pe ici pe colea a rămas cîte o spărtură albăstruie încadrată în luminoase margini de nori argintii, printre care, cînd și cînd, soarele trimete mănunchiuri de raze nesuferit de arzătoare, valuri de o căldură ce ne moleșește. O piclă năbușitoare domnește în toată atmosfera vărgată cu dungii de lumină și de umbră, răschirate ca spițele; iar aierul ce'l respiri are un miros particular a ploaie (conține ozon). Cimpul verde și brazdele de pămînt din arături schimbă fețe-fețe în bătaia luminei și umbrei piezișe.

Colo, undeva, nu tocmai departe, vezi cum umbra unui nor se'n-

groașe pe nesimțite; o puternică suflare de vînt rece vine ca din senin și ne umple de grijă; de la o vreme simțim răcoarea picăturilor de ploaie, care cernindu-se prin atmosferă alcătuiesc perdele întunecate, înclinate înspre bătaia vîntului... Ploaia repede, cu picături rari, răpăie pe acoperișul rădicat al trăsurei.

Și supt lovitura picăturilor de apă Treitz totuși ținea să rămîie pe capră lingă vizitiu. Noi ceștilalți, ne inghesuim cum putem unii într'alții ca să aducem burduful să se unească cu coviltirul trăsurei, pe de-asupra capetelor lui Burchart și Rotmistului ce sta înghemuți pe scăunel. Eū încep să socotesc mersul ploii și văd că dacă am merge mai răpede, am ieși curînd din bătaia cozii norului ce se scutură pe noi. Dar juratul de vizitiu, care nici în alte timpuri nu mîna mai repede ca trapul cel mic, a lăsat acum caii la pas; o fi crezut că plouă cu rûble!

Dar a trecut un nor, și a venit un altul, și apoi un altul măi furios și măi persistent, care a făcut pe Treitz să părăsească capra și să cadă porcoi peste grămadă, peste mine ce moțaiam supt coviltir. Ploaia pe de-o parte, teama că vom scăpa vaporul, pe de alta, ne stricăse cheful. Singur Mocrsewsky, obișnuit poate cu ploile acestea și măi ales cu modul acesta de a călători, nu măi tăcea din gură. El ne-a povestit despre fel de fel de chestiuni referitoare la stepă: despre încercările ce s'aū făcut la Weliko-Anadol ca să împădurească stepa, despre origina movilelor, despre babele scitice, etc.

La Weliko-Anadol, tot în stepa tauridă dar aproape de Marea de Azov, s'aū cheltuit multe parale și multe forțe pentru a face să se prindă pădurea pe cîmp. Acolo, sînt măi ales colonii de *menoniți* (o sectă de nemți protestanți), cărora li s'a dat pămînt cu obligația de a planta și copaci mari de pădure, și aū fost scutiți de serviciul militar anume ca să puie toată munca lor în plantarea și conservarea pădurilor artificiale pe stepă. Și s'a plantat astfel în regiunile Weliko-Anadolului și Bergianskului ca la 6.000 hectare de pădure cu stejar, frasin, ulm, arțar, etc., nu din semințe ci din pueți, puși în pămîntul castaniu al stepei întors de cu toamnă cu plugul pe 30—40 de cm. adîncime. Plantarea unui hectar a costat cam 400 de lei și întreținerea anuală cam 100 de lei pe an, dar cum era un mare curent pentru împădurirea stepei, care părea că ar vre-o să-și schimbe îmbrăcămîntea, s'a persistat îndelung în această lucrare. S'a văzut însă că după 10—15 ani de oarecare prosperitate arborii începeau să se oprească în creștere, ba chiar să decadă, să se usuce, să piară; după 25 de ani de grele străduinți pentru împădurire rămăseseră numai niște pilcuri de copaci mizerabili, cînd în fine guvernul singur a

ordonat — și a plătit — să se taie ultimele resturi ale unei încercări nereușite și să redea locul pentru agricultură.

Atit înaintea, dar mai ales după împădurire s'a început să se facă studii serioase asupra acestei chestiuni, a împăduririi stepei, studii făcute de comisiile mari de savanți supt conducerea lui Dokucaief, părintele științei solurilor. S'a stabilit că pădurea depinde în primul rând de precipitațiunile atmosferice și de apa de subsol; că numai salcîmul și oțetarul se prind orișunde pe stepă, dar suferă și ei de frig; că întru citva ar aduce un folos împăduririle în formă de fâșii perpendiculare pe direcția vînturilor, etc.

Despre movile am aflat iarăși lucruri interesante, ce mi le-am mai complectat apoi în micul dar prețios muzeu arheologic de la Odessa. Acest muzeu e al comunei și pus supt conducerea Prof. Stern care; chiar acum în urmă e dat la iveală o serie de cercetări, încununate de un frumos succes. asupra movilelor din Cherson și Taurida. Pe aci 2 feluri de movile se numesc *mohiluki* și *kurgane*.

Mohiluki sînt mai mari, late dar nu prea înalte; ele datează din VI—X secol d. Ch. și în ele au fost îngropați mai mulți indivizi, mai ales popoare finice, lituanice, gotice și slavice.

Curganele (numite încă și moghila, sophi, mari panki) sînt mai mici și nu așa de late ca *mohiluki*; în ele se găsesc îngropate de obicei numai un individ, rare ori 2 ori 3, din popoare finice, lituanice, slavice și chiar turcești. De obicei ele datează din X—XIII secol d. Ch. și se pare că în răsărit ar fi încă și mai tinere. Probabil că obiceiul de a ridica movili s'a pierdut cu introducerea creștinismului prin aceste părți.

S'a găsit însă movile din epoca de piatră, și în ele oasele arată o poziție strînsă; iar altele sînt din epoca de bronz, cînd craniile sînt văpsite cu seră. Interesante sînt și *curganele* din timpul Sciților, în care se îngropău șefii cu ceata lor întreagă: nevasta, sclavii, lupătătorii credincioși etc. Aceste movile cuprind lucruri grecești din sec. IV—III a Ch. În unele movile (gotice?) din Crimeea s'a găsit catarama de bronz și de argint ornate cu pietre prețioase în felul tezaurului de la Petroasa, precum și un gît de cloșcă de fer înalt asemănător celei din București. Cercetările au arătat că multe din movilele vechi au fost săpate de Greci cari au furat lucrurile ce au fost în ele.

Adesea pe movile se găsesc anume pietre, colonne ori statui lucrute rudimentar, numite *babele scitice*. Epoca și poporul care le-a cioplit nu se pot preciza, dar desigur că datează din epoca de fer. Ele reprezintă un bărbat sau o femeie, adesea de rasă mongolică

șezînd ori în picioare, ținînd cu ambele mîini un pocal în dreptul buricului său mai jos. Femeile sînt cu păr lung împletit, cu un fel de pălărie conică în cap, cu mărgelile la gît; aû de obiceiû trupul gol, cu țite care atîrnă, și niște pulpe enorm de grase, dar cu labelle picioarelor foarte mici. Unele aû un șorț sau un fel de rochie de jur împrejur; și unii bărbați aû rochie, dar desfăcută dinainte.

Așa statui curioase n'am văzut nici odată pe la noi și în occident; ele se găsesc mai ales în stepa meridională și în deșerturile cerchezești. O babă mică (15 ani) de lut ars, cu pulpe mari (dar fără mîini), a fost găsită în satul Grecoos din Cherson.

Dar cîte nu mi-a înșirat Mocresewski!?

Într'un tirziû, după multe ceasuri de mers, dăm de un sat; vizitiul trage în fața unei cîrciume murdare și sărăcăcioase, cum rare ori am văzut. În timpul cît odihnesc caii, mă rog de Rotmister — prin indermediul lui Mocșewsky — să mergem să vizităm cîte-va case țărănești, căci nu știu de ce Burchart se opunea erî mereû la aceasta; mi-am închipuit că-i era teamă să nu-l ia lumea ca propagator de cine știe ce idei.

În adevăr Burchart pare tot așa de strein ca și noi în aceste locuri de oameni blonzi. El e neamț de origină, dar născut și crescut în Caucazia; poartă plete negre, mici, ca mulți ruși revoluționari o barbă mare puțin roșcată pe margini, prea mare pentru etatea lui de 25 ani, doi ochi căprui închiși, foarte strălucitori, și o ținută modestă, cam fricoasă, care în primele zile m'a făcut să bănuesc dacă nu cumva ar fi Ovrei. Cu toate astea la Faltz-Fein, și în alte locuri unde am avut ocăziunea să dăm de lume civilizată, Burchart deștepta un deosebit interes; el călătorise foarte mult, stătuse vre-o cîți-va ani la Geneva, cutreierase Franța, Germania, Austria și trecuse cu vaporul dealungul Dunării prin porturile dunărene. Văzuse și citise mult, cunoștea mai multe limbi, dar de obiceiû vorbea foarte puțin.

Rotmisterul, care tot timpul nu deschisese gura, răspunse cu bunăvoință la rugămintea mea, și în compania lui și a lui Treitz cercetăm cîte-va case lipsite aproape de ori-ce mobilă, numai cu rogojinî pe paturi și cu monumentale sobe rusești ce servă iarna de pat, cu cîte-va ștergare pe pereți și mai ales în jurul icoanelor totdeauna numeroase. Lucrurile de bucătărie și în genere toate ustensilele casei sînt foarte primitive: nu lipsesc însă lucruri de sticlă și tinichea. Totul stă scufundat într'o mizerie neagră provenită mai ales din lipsa de cultură.

Cînd ne întoarcem la cîrciumă, Rotmistrul, care în timpul vizitelor făcute își desmorțise limba și încercase să spuie cîte un cuvînt nemțesc, comandă «o jumătate de metru de votcă». Rusnaciî rid, văzînd figu-

rile noastre, a lui Treitz și a mea, transformate în poze de mirare. Ce naiba? Votca aci se vinde cu metrul? Burchart ne explică însă: «aceasta însemnează atâtea păhăruțe de votcă — de anumită capacitate — cari puse unele lingă altele să facă o jumătate de metru: cei care se cinstesc vin apoi și le ia în șir, pină le golesc pe toate. Oh! sînt băutori, cari singuri beau 2-3 metri de votcă (eu mă gîndesc la bunul Nabohik).

Plecăm la drum și în trăsură Burchart și Mocrșewski continuă cu anecdotele despre felul de a se bea în Rusia. Așa bună oară e un joc, numit *Smurki*, un fel de baba oarba înaintea sticlelor. Băutorii se leagă pe rind la ochi și se duc la o masă pe care sînt numeroase sticle cu fel de fel de băuturi puse pe etajere. Ei trebuie să bea din sticla pe care au pus mîna, ochii fiind legați; se întîmplă adesea că după bere să bea lichior și după acesta oțet, după cum s'a întîmplat să nemerească sticla.

Un altul e jocul *iorș* sau *medveghi* în felul așa ziselor jocuri de societate de pe la noi. Se însemnează fiecare sticlă cu băătură cu o anumită literă din alfabet; unul din băutori ese afară, iar cei rămași se înțeleg în lipsa lui asupra unui cuvînt, de exemplu: zion. Apoi se ia pe rind sticlele corespunzătoare literilor z, i, o, m, din cuvîntul ales și se toarnă cîte puțin în pahar. Cînd amestecul (*iorș* = pește sau *medveghi* = urs) este gata, se chiamă băutorul de afară, i se dă paharul să bea și trebuie să ghicească, după felul băuturilor ce sînt amestecate, cuvîntul ales. Se zice că sînt jucători cu așa fineță de gust și miros, încît ghicesc chiar cuvinte ca Nebukadnezar!

G. MURGOȘI.

CRONICĂ

I. Cărți.

Trebuie pomenită cu bucurie teza de licență în teologie a d-lui P. Partenie despre Mitropolitul Anastasie Crimca al Moldovei (1608—1617; 1619—1629); viața și activitatea sa (București, Tip. Speranța, 1907, pg. 61 în 8°), căci ea ne dă semne bune despre pătrunderea spiritului științific, a metoadelor de cercetare moderne, a muncii reale și desinteresate și printre ascultătorii facultății noastre de teologie. Președintele tezei a fost d. dr. N. Dobrescu, tînărul profesor de istoria bisericeii romine la Facultatea teologică din București; numele d-sale, cunoscut prin cercetări științifice de valoare, este o garanție mai mult pentru utilitatea lucrării d-lui Partenie. Adresîndu-se izvoarelor și studiilor istorice, care-î puteau da lumină, cercetîndu-le cu răbdare și cu spirit critic, grupîndu-și materialul cu price-

pere, închegându-l în legăturile-î firești și expunînd într'un stil limpede rezultatele dobîndite, d. P. Partenie a izbutit să dea o icoană credincioasă a vieții și activității Mitropolitului Crimca; va interesa pe orice cărturar român să cunoască mai de aproape pe acest harnic Arhiepiscop al Moldovei din suta șaptesprezecea, pe care autorul tezei îl caracterizează cu dreptate și cu pietate ca pe un: «iscusit cărturar al acelor vremi», «cel mai abil caligraf de slovă frumoasă», «vrednic înălțător de sfinte locașuri», sirguincios îndreptător al moravurilor clerului monastic decăzut și «bun patriot pentru neamul acesta, pe care, ca totdeauna, atîția străini și înstrăinați au căutat să ni-l îndepărteze de simțirea noastră romînească». De sigur că «se cuvenea o aleasă pagină în istoria culturală a țării» aceluia care este «demnul înaintaș» al marelui Mitropolit Varlaam. Dorim d-lui Partenie rîvnă și pentru alte subiecte din domeniul așa de puțin exploatat al istoriei noastre bisericesti, căci pregătirea și-a dovedit-o prin teza d-sale.

* În «Biblioteca deșteptărei poporului» (n-r. 2) s'a tipărit, cu cheltuiala cuviosului părinte ieromonah și sîncel Pancratie Sidorovici, de la Mănăstirea Sf. Ioan cel Nou din Suceava, o carte creștinească, de mult folos pentru obște, a Sfinției Sale părintelui C. Morariu, despre «Ce poate credința în Dumnezeu!» (București, Tip. Cărților bisericești, pg. 104 în 16°). Autorul, un preot luminat, cu multă tragere de inimă pentru chemarea sa, dă credincioșilor o povestire pe înțelesul tuturor despre diferite minuni din trecut și de astăzi ale credinței și pune astfel la îndemîna oricui o scriere populară, de învățătură și de educație creștinească. Într'un adaos de la sfîrșitul cărții, d. dr. I. Cornoiu, profesor la facultatea de teologie din București, recomandă cu toată căldura opera părintelui Morariu «pentru ca toți creștinii să se grăbiască a o citi și folosi».

* E bine întocmită și foarte folositoare cartea «Spre centrul pămîntului, roman-științific educativ», prelucrat după opera lui Jules Verne de d. D. Munteanu-Rîmnic (Ploești, institutul «Progresul», 1907, pg. 110, preț un leu). Volumul este întîiul dintr'o «bibliotecă a școlii secundare» pe care vrea s-o întemeieze d. Munteanu-Rîmnic, profesor cu dragoste pentru cariera sa, cunoscut și prin alte publicații ale d-sale. Gîndul d-lui Munteanu e fericit și merită tot sprijinul profesorilor, părinților, elevilor. Dacă va izbuti — și noi i-o dorim din inimă — d. Munteanu promite să dea în «Biblioteca» aceasta și o serie de opere bine alese din literatura noastră veche și modernă.

Sc.

* Supt titlul *Romînia, 1866—1906*, Ministerul Domeniilor a dat la iveală o descriere a Romîniei (XIV+464 pg, o hartă cu mai multe figuri și 42 vederi), menită ca izvor de informație pentru străinii ce s'ar interesa de țara noastră; în consecință s'a tipărit și în ediție franceză și germană. Opera aceasta a fost pusă la cale de fostul ministru, d. Ion Lahovari, care i-a scris și o interesantă prefață, iar înjgheburile și publicarea ei a fost dată în grija d-lui prof. I. Popa-Burcă, cunoscut prin cea mai bună geografie didactică a Romîniei. Monografia are caracter pur informativ și atinge toate chestiunile ce privesc

România și pe Rominii din Regat; fiind scrisă în anul de Expoziție 1906, ea caută a da o idee de progresul realizat în țara noastră în timpul ultimului veac de om: «Numai văzînd de unde am plecat și unde am ajuns în cursul unei vieți de om, străinii vor putea să cunoască adevărata noastră valoare și Rominii înșiși vor învăța a se cunoaște mai bine și a avea mai multă încredere în puterile lor și în destinele viitorului» (I. Lahovari, în Prefață). Un bogat material adunat anul trecut la Expoziție și o vastă literatură, în mare parte nouă, a servit ca bază acestei descrieri, așa că în ceea ce privește valoarea datelor și cifrelor această lucrare e singură în felul ei pînă acum: scurtă, precisă și serioasă. Clișeele ce ilustrează volumul sînt alese cu gust și pricepere. Expunerea e simplă și clară, lipsită de tiradele și banalitățile bombastice publicate de atîția cu ocazia Expoziției. Capitolele se urmează în ordinea normală: Descrierea fizică, Poporul, Organizația și Administrația, Economia națională, etc.

G. M. M.

II. Reviste.

În nr. de Iulie, «Revista generală a învățămîntului» publică un articol critic al d-lui E. A. Pangrați, profesor universitar, asupra anchetei d-lui C. Banu în Seminarul Nifon, cu privire la răscoalele țărănești, și scotește această anchetă drept «un document de cea mai mare importanță din două puncte de vedere: social și școlar». D. G. Bogdan Duică, eruditul pedagog, are un articol bogat în idei și îndemnător la cugetare mai departe, despre «Sociologia școlii secundare», cu prilejul circulării ministeriului, relativă la dezvoltarea personalității elevilor; în termeni hotărîți, autorul cere cu toată dreptatea părăsirea discuțiilor, a principiilor generale «prea ieftene și destul de cunoscute tuturor», spre a fi înlocuite cu «soluțiuni practice în chestiuni limitate», soluțiuni cîștigate din «cercetări în masă», din «anchete bine conduse, fără zvon, fără comisii mari, în tăcerea claselor, supt ochii pătrunzătorii ai profesorilor, care văd adînc și judecă pe de a'ntregul». Abia «din soluțiunile practice, limitate se va alcătui cu vremea acea mare serie de lucrări, care va lămuri treptat toate condițiile în care *pot* crește personalități». D. G. Tofan dă informații despre începuturile erei politice nouă, mai favorabilă, pentru școala romînească din Bucovina; d. G. A. Dima se ocupă de «metodica și programa analitică a chimiei și fizicei», d. R. Ionașcu de «didactica învățămîntului comercial», d. C. Moșil de «predarea istoriei naționale în școlile primare», d. C. C. Văleanu de «rolul școlii în alungarea elementelor străine inutile și urite din limba romînească»; d-șoara Matilda Teodorescu arată cum ar trebui făcut studiul limbei franceze în școlile profesionale de fete. O bogată cronică pedagogică din România, Ungaria, Anglia și o bibliografie critică interesantă completează numărul.

Sc.

Cărți apărute în editura Insti-
 tutului de „Minerva“
 arte grafice
 Bulevardul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4.

AUTORII CLASICI

	L. B.		L. B.
ALECSANDRI V. — Poesii	1.50	EMINESCU M. — Poesii postume	1.50
— Teatru, vol. I	1.50	— Scrieri politice și literare	2.—
— Teatru, » II	1.50	— Literatură populară	1.50
— Teatru, » III	1.50	FILIMON N. — Ciocoi vechi și noi	1.50
— Prosă	1.50	ISPIRESCU P. — Legendele său basmelor Românilor	1.50
ALECSANDRESCU GR. — Versuri și prosă	1.25	NEGRUZZI C. — Prosă	1.50
BĂLCESCU N. — Istoria Romi- nilor supt Mihai-Viteazul	1.50	ODOBESCU AL. — Vol. I. Opere complete	1.50
BOLINTINEANU D. — Poesii	1.50	PANN ANTON. — Opere comp- lete	1.50
CREANGĂ I. — Opere complete.	1.50		
EMINESCU M. — Geniu pustiu	2.—		

NB. — Toate aceste scrieri — exceptînd „Poesii Postume“ și „Geniu Pustiu“, de Eminescu, — se găsesc în ediții de lux . . . a Lei 3.— vol.

AUTORII CONTIMPORANI

	L. B.		L. B.
ALDEA-SANDU C. — În urma plugului	1.50	HODOȘ CONSTANȚA. — Frumus.	1.50
— Drum și popas	1.25	IORGA N. — Cuvinte adevărate.	2.50
BÎRSAN Z. — Visuri de noroc	2.—	— Drumuri și orașe din Ro- mânia	2.50
BELDICEANU N. N. — Chipuri de la mahala	1.50	— Sate și mănăstiri din Ro- mânia	2.50
BOUREANU EUG. — Povestiri din copilărie	1.50	— Pe drumuri depărtate	1.50
COȘBUC G. — Valuri alinate, poesii traduse din Carmen Sylva	1.50	— Neamul românesc în Bu- covina	2.50
CHENDI IL. — Preludii	2.50	— Neamul românesc în Ar- deal și țara ungiurească, 2 volume à	2.50
— Foiletoane	2.50	— Gînduri și sfaturi ale unui om ca oricare altul	1.50
— Fragmente	2.50	— Ștefan-cel-Mare și Mihai- Viteazul	— .50
CUNȚAN MARIA. — Poesii	1.25	— Istoria Românilor în chi- puri și icoane	2.50
DELATISMANA CORN. IOANA. — 100 basme pentru copii	2.50	IOSIF ST. O. — Din zile mari	2.—
EMILGAR-GĂRLEANU. — Bătrîni	1.50	— Credițe	1.50
FLAMMARION C. — Tainele ce- rului (tr. d. H. G. Lecca)	1.50	LECCA G. H. — Poesii	1.50
GENLIS D-NA (de). — Povestiri morale pentru tinerime	1.50	LIVESCU FLOREA MARIN. — Nu se cuvîne!	1.50
GORUN ION. — Taina a șasea	1.50	MANOLACHE-HOLDA I. — Fete	1.50
GRIGOROVITZA EM. — Chipuri și graiuri din Bucovina	2.50		

	L. B.
PAPAHAGI N. și JULES BRUN .	
Moșneagulde la munte	1.50
PAUL AUGUSTIN. — Între Someș și Prut	1.50
PETRESCU-PETRA N. — Ilie Marin	1.50
POP VASILE. — Ris și plins	1.50
— Domnița Viorica	2.—
POPOVICI C. AUREL. — Vorbe înțelepte	1.50
ROSETTI R. D. (Max). — Între Capșa și Palat	2.—
Rutenisarea Bucovinei	3.50
SADOVEANU M. — Povestiri	1.50
— Crîșma lui moș-Precu	2.—
— Dureri înăbușite	2.—

	L. B.
SADOVEANU M. — Șoimii	1.50
— Povestiri din războiul	2.—
— Floare-Oflită (roman).	2.—
— Amintirile căprarului Gheorghită	2.—
SCROB C. — Rouă și brumă	1.50
SCURTU AUREL. — Călăuza stațiilor Balneare și Climate-ricice din România	2.50
SLAVICI I. — Vatra părăsită	2.—
— Din bătrîni	2.50
TEODORU A. GH. — Din viața marinarului	1.50
VOINEȘTRIE-BRĂTESCU I. — Nuvele și schițe	1.50

BIBLIOTECA POPULARĂ „MINERVA”

	L. B.
No. 1—3. Istoria populară a Romînilor	—45
» 4. Cîntarea Romîniei	—15
» 5. Istoria populară a literaturii Romîne	—15
» 6. Revoluția lui Tudor Vladimirescu	—15
» 7. Perderea Basarabiei. —15	—15
» 8. Unirea Principatelor. —15	—15
» 9. Mihail Cogălniceanu. —15	—15
» 10. Vasile Alecsandri	—15
» 11. Stefan-cel-Mare	—15
» 12-13. Istoria lui Mihail Vi-teazul, de N. IORGA	—25

	L. B.
No. 14. Revoluția lui Horia	—15
» 15. Răpirea Bucovinei	—15
» 16. Cum să ne creștem copiii	—15
» 17. Păstrarea sănătății	—15
» 18. Ce să citim ?	—15
» 19. 10 Maiu	—15
» 20-22. Războiul pentru nea-tîrnare	—45
» 23. Viața și faptele Mitro-politului Moldovei Veniamin Costachi	—15
» 24. Aritmetică	—15
» 25. Femeia în revoluția din Rusia de E. Azbore-Ralli	—15

BIBLIOTECA MUSICALĂ ≡ „LIRA ROMÂNĂ”

Conținînd cele mai frumoase romănțe și cîntece
 ≡≡≡ naționale romîne pentru voce și piano ≡≡≡

NUMERELE APARUTE :

1. Deșteaptă-te Române. Cîntec pa-triotic.	11. Cucuruz cu frunza'n sus. Cîntec popular.
2. Luna doarme. Romănță populară.	12. Fetițo din acel sat... Arie din Transilvania.
3. Aolen! Arie populară.	13. Popa zice că nu bea. Arie popular.
4. Suspine crude. Romănță populară.	14. Înfrîmțoara mea. Arie populară.
5. Cîit te-am iubit. Romănț. popular.	15. Am nu leă și vreaă să-l beaă. Cîntec popular.
6. Călugărul. Melodie populară.	16. Pasăre galbenă'n cioc. Cînt. pop
7. Pentru tine Jano. Cîntec popular.	17. Imnul Regal Român de Hüb-sch.
8. Două fete spală lină. Arie popul.	18. Cîntecul Gînteii Latine.
9. Ce te legeni codrurile? Romănță.	
10. Steluța. Romănță.	

Prețul unui Ex. 20 bani.

**De vînzare la toate librăriile din țară și la Institut. de arte graf.
 și edit. „MINERVA”, București, B. dul Acad., 3.—Edgar Quinet, 4.**